

תקנות הבטיחות בעבודה (עובדים בחמרי-הדברה), התשכ"ד-1964¹

בתוקף סמכותי לפי סעיף 55 לפקודת הבטיחות בעבודה, 1946 (להלן - הפקודה), והסעיפים 14(א) ו-21(ד) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, התש"ח-1948, ובהתאם לסעיף 81 לפקודה, אני מתקין תקנות אלה:

פרק ראשון: פרשנות

הגדרות

1. בתקנות אלה -

"אדם אחראי" - אדם שמלאו לו 18 שנה, יודע קרוא וכתוב, ובעל ידיעה מספקת בסיכונים הכרוכים בשימוש בחמרי-הדברה;

"ארגז-אחסנה" - ארגז לאחסנת חמרי-הדברה;

"מבצע הדברה" - מי שקיבל עליו לבצע פעולת-הדברה;

"מחסן" - מחסן לאחסנת חמרי-הדברה;

"מחסנאי" - אדם אחראי שמונה לפי תקנות אלה להיות מחסנאי;

"מכשיר-נשימה" - מכשיר המספק אויר צח לנשימה, מתוך מאגר-אויר או חמצן דחוס, בין מנקודת שאיבת-אויר ובין באמצעות מסנן;

"מסנן" - לרבות מסנן כימי;

"מיתקן-הדברה" - כל מיתקן המשמש לפעולת-הדברה המופעל במנוע או בידי אדם, בכח-בהמה או בכל דרך אחרת;

"נגע" - כל גוף חי או צומח, לרבות חידק ונגיף, שטבעו לגרום מחלה או נזק בכל צורה אחרת לצומח או לבעל-חיים;

"פעולת-הדברה" - איבוק, ריסוס או כל פעולה אחרת בחומר-הדברה שמטרתה היא ביעור נגע;

"ציוד-מגן" - לרבות לבוש ונעלי מגן;

"חומר-הדברה" - כל חומר כימי או תערובת של חמרים כימיים, לרבות משחות-עצים וחמרי-הרטבה המיועדים לביעור נגעים, להוציא תרופות וטרינריות.

פרק שני: אחסנת חמרי-הדברה

אחסנת חמרי הדברה

2. לא יאוחסנו חמרי-הדברה לשימוש במקומות בהם מבוצעת עבודה חקלאית, אלא במחסן, ואולם במקום בו מחזיקים כמות קטנה של חמרים אפשר לאחסנם בארגז-אחסנה.

ייחוד מחסן וארגז אחסנה

3. לא יאוחסנו במחסן או בארגז-אחסנה אלא חמרי-הדברה בלבד, ואולם מותר לאחסן במחסן זבלים כימיים ואריזות ריקות של חמרי-הדברה.

חובת רצפה מוצקה

4. רצפת המחסן תהיה מחומר מוצק ובלתי-חדיר לרטיבות.

איחסון במשטח מוגבה

5. חמרי-הדברה יוחזקו במחסן על משטחי-מתכת הקבועים בגובה של לפחות 25 ס"מ מן הרצפה, ובמרחק של לפחות 25 ס"מ מקירות המחסן.

איוורור המחסן

6. במחסן יקויים איוורור נאות באמצעות פתחים בגובה של לפחות מטר וחצי מן הרצפה, בפתחים יותקנו סורגים למניעת כניסה אל המחסן של מבוגרים וילדים, וכן רשת-זבובים.

הרכבו ותקינותו של הארגז

7. ארגז-אחסנה יהיה עשוי ממתכת, או מעץ שעביו 2 ס"מ לפחות והמצופה בפח מבחוץ. הארגז יוחזק תמיד במצב תקין.

מחסן וארגז יוחזקו נעולים

8. מחסן וארגז-אחסנה יוחזקו נעולים על מנעול, להוציא בעת הכנסת חמרים, הוצאתם או הטיפול בהם. מפתח המחסן או ארגז האחסנה יוחזק בדרך כלל בידי המחסנאי ולא יימסר על ידיו אלא לאדם אחראי.

שלט אזהרה במחסן

9. בצד החיצון של דלת מחסן יהיה מוצג שלט-אזהרה בגודל של 30×40 ס"מ לפחות, עשוי פח שעליו יסומנו המלים:

”סכנה

רעל - חמרי-הדברה”

באותיות שגבהן הוא לפחות 4 ס”מ, וכן יצויירו על השלט גולגולת ושתי עצמות בגודל של 10×15 ס”מ לפחות.

שלט אזהרה על ארגז אחסנה

10. במקום בולט על ארגז אחסנה יסומנו המלים :

”סכנה

רעל - חמרי הדברה”

באותיות שגבהן הוא 4 ס”מ לפחות, וכן יצויירו על הארגז גולגולת ושתי עצמות בגודל של 5×10 ס”מ לפחות.

טיפול בחומר שנתפזר

11. חומר הדברה שנתפזר שלא בדרך הדברה ייאסף מיד, ובאם אינו ראוי לשימוש יושמד ללא דיחוי ובאופן בטוח.

שמירת אריזות וסימון

12. (א) חמרי הדברה יישמרו באריזות המקוריות של היצרן על סימוניהן או תוויותיהן המקוריות.

(ב) חומר הדברה שאינו דרוש לשימוש מיידי יוחזק תמיד בכלי סגור או באריזה סגורה.

(ג) מועבר חומר הדברה מאריזתו המקורית לכלי או לאריזה אחרת, יסומנו מיד באופן בולט על גבי הכלי או האריזה כאמור שם החומר, עובדת רעילותו, והוראות קצרות לשימוש בטוח בו.

בדיקת רשיונות להפעלת פרתיון

13. לא יוצא ממחסן או מארגז אחסנה חומר הדברה שהוא פרתיון, ולא יימסר לפעולת הדברה חומר הדברה כאמור אלא למי שהוא בעל רשיון הפעלה לחומר זה שניתן לו בהתאם לתקנות הגנת הצומח (שימוש בתכשיר פרתיון ופתיונות מורעלים בגפרת התליום וסטריכנין), התשי”ט 1959-.

פרק שלישי: טיפול באריזות חמרי הדברה והכנה להדברה

טיפול באריזות ריקות

(תיקון התשנ”ה)

14. אריזות ריקות של חומרי הדברה יישמרו במחסן עם תום פעולת הדברה או יושמדו או ייקברו או יוחזרו בהתאם להוראות כל דין.

הוצאת אריזות מהמחסן

(תיקון התשנ"ה)

15. אריזות ריקות של חומרי הדברה לא יוצאו מהמחסן אלא לשם השמדה או קבורה או החזרה כאמור בתקנה 14.

זהירות בהכנה להדברה

16. לא יעסקו בהכנת חומר הדברה לפעולת הדברה, אלא בתוך מחסן או במרחק נאות ממבנים ומבני אדם.

פרק רביעי: ציוד מגן, סידורי שתיה, אכילה ורחיצה לעובדים

אספקת ציוד מגן במצב תקין

17. (א) עובד המועסק בפעולה מן הפעולות האמורות בתוספת הראשונה בטור ב', להוציא טייס המבצע פעולת הדברה מן האויר, יצוייד בציוד מגן כאמור לצדה של הפעולה בטור ג'.

(ב) ציוד המגן יסופק לעובד כשהוא במצב תקין.

חובת שמירה על תקינות הציוד

18. (א) ציוד מגן כאמור בתקנה 17 יוחזק במצב תקין ומתאים לשימוש בהתאם להוראות היצרן.

(ב) מסננים וחלקים אחרים של מכשירי נשימה יוחלפו עם אבדן כוח פעולתם וכן בהתאם להוראות היצרן.

פנקס רישום למכשירי נשימה וספרי זיהוי למכשירים

19. (א) ינוהל פנקס רישום למכשירי נשימה המכילים מסננים בו יירשמו הפרטים כאמור בתוספת השניה.

(ב) כל מכשיר נשימה או מסנן שחובה לרשמו בפנקס הרישום יסומן במספר זיהוי.

(ג) פנקס הרישום יישמר לפחות שנה אחת אחר הרישום האחרון בו.

סמכות לוותר על חלק מציוד מגן

20. (א) מפקח העבודה הראשי רשאי להתיר שינוי בציוד המגן האמור בתוספת הראשונה בטור ג', או לוותר על חלקים ממנו, אם שוכנע שלמרות השינוי או הויתור נתקיימה אותה מידת הבטיחות והגיהות למשתמש בחומר ההדברה במידה הקיימת בציוד המלא.

(ב) שינוי או ויתור כאמור בתקנת משנה (א) יינתן בכתב, ורשאי מפקח העבודה הראשי להתנות בו תנאים מיוחדים לכל מקרה.

מקומות נפרדים לבגדי העובדים

21. (א) בפעולות הדברה כאמור בתוספת הראשונה טור ב' תקויים אפשרות נאותה להחלפה או לשמירה של בגדי העובדים.

(ב) ציוד המגן יוחזק במקום נפרד מן המקום המשמש להחלפה או לשמירה של בגדי העובדים כאמור בתקנת משנה (א), אשר יהיה נעול בכל עת בה אין מכניסים או מוציאים ממנו ציוד מגן. המפתח למקום כאמור יוחזק אך ורק בידי של אדם אחראי.

כביסת סרבליים

22. סרבליים אותם לבשו בזמן פעולת הדברה לא יילקחו לכל שימוש אחר בטרם כובסו היטב בסבון או בחומר ניקוי סינטטי (דטרגנט).

איורור מסננים

23. בתום יום עבודה בהדברה יש לנקות ולאורר כל מכשיר נשימה בו השתמשו בפעולות ההדברה, בהתאם להוראות היצרן.

אספקת מי שתיה

24. בקירבה סבירה למקום בו נעשית פעולת ההדברה, יימצאו מי שתיה שמקורם הוא מצינור מים ראשי, או מכל מקור אחר שאושר על ידי רופא של משרד הבריאות המחוזי כמשמעותו בפקודת בריאות העם, 1940.

מקום לאכילה ולשמירת אוכל וחובת אספקת כלי שתיה

25. בקירבה סבירה למקום בו נעשית פעולת הדברה יקויים מקום נאות לשמירת מצרכי אוכל ושתייה אשר בו יוכלו העובדים לשתות, לאכול ולעשן בהפסקות מן העבודה, ויימצאו בו כלי שתיה.

אפשרויות רחצה

26. ליד מקומות האכילה יותקנו אפשרויות לרחיצת פנים וידיים לפני הארוחות, שיקויימו במצב נקי ומסודר, ואשר בהם יימצאו מגבות נקיות וסבונים, או תמרי ניקוי סינטטיים (דטרגנטים), שיסופקו על ידי המעביד.

רחצה לעובדים בפרתיון

27. נעשית פעולת הדברה בחומר הדברה שהוא פרתיון, תינתן אפשרות נאותה בנוסף לאפשרויות כאמור בתקנה 26, לרחיצת כל הגוף בתום יום העבודה.

סידורי הובלת נפגעים

28. יקויימו סידורי הובלה מיידית לשם קבלת טיפול רפואי של עובדים שנפגעו מחמרי הדברה.

פרק חמישי: מיתקני הדברה

חובת ניקוי מיתקנים

29. בתום יום עבודה בפעולות הדברה ינקו מיתקני ההדברה בהם השתמשו באותו יום בהשגחתו של אדם אחראי.

איסור להשאיר בשדה מיתקנים קלים

30. לא ישאירו בשדה, בתום יום עבודה בפעולות הדברה מיתקן הדברה, שאדם אחד יכול לשאתו, אלא יאחסנוהו במחסן או במקום אחר, ובלבד שאותו מקום יהיה סגור, נעול ומשולט בשלט אזהרה כאמור בתקנה 9.

חובת שילוט מיתקנים כבדים

31. מיתקן הדברה הנשאר בשדה אפשר שלא לנקותו, ובלבד שפתח מיכל המיתקן יהיה סגור, ויותקן עליו שלט אזהרה בגודל של 30×40 ס"מ לפחות, בו יכתבו המלים:

"סכנה

רעל - חמרי הדברה"

באותיות שגבהן הוא 4 ס"מ לפחות, וכן יצויירו על השלט גולגולת ושתי עצמות בגודל של 10×15 ס"מ לפחות.

איסור לתקן מיתקן שלא נוקה

32. לא יועבד אדם בתיקון מיתקן הדברה ולא יישלח מיתקן הדברה לתיקון בטרם נוקה המיתקן על כל חלקיו בצורה יסודית, למעט תיקון שגרתי הנעשה תוך כדי פעולת הדברה, והדרוש למהלכה התקין של פעולת ההדברה.

פרק ששי: הוראות כלליות

אחריותו של מבצע הדברה

33. נעשית פעולת הדברה על ידי מבצע הדברה יראוהו לענין סעיף 82 לפקודה כאחראי למילויין של הוראות תקנות אלה.

מינוי מחסנאי ואחריותו

34. (א) מונה מחסנאי על ידי המחזיק או על ידי מבצע הדברה, יודיע הממנה למפקח העבודה האזורי שבתחום פעולתו מבוצעת פעולת ההדברה, את שמו, גילו ומענו של המחסנאי.

(ב) הודעה כאמור בתקנת משנה (א) תישלח בדואר רשום כשהיא חתומה על ידי הממנה והממונה כאמור, ותהיה בטופס שאפשר להשיגו במשרדו של מפקח העבודה האזורי.

(ג) מונה מחסנאי כאמור בתקנות משנה (א) ו-(ב) תחול עליו לענין סעיף 82 לפקודה האחריות למילויין של תקנות 8, 11, 12, 13, 18 ו-19.

(ד) מפקח עבודה אזורי רשאי, בכל עת, לפסול את המחסנאי על-ידי הודעה בכתב אל מי שמינהו - אם, לדעתו, אין הוא ממלא או אינו מסוגל למלא את חובותיו לפי תקנות אלה.

חובה להדריך עובדים חדשים

35. לא יועבד עובד בעבודה מן העבודות האמורות בתוספת הראשונה, טור ב', בטרם הודרך בדבר הסיכונים ואמצעי-הזהירות אותם יש לנקוט בעבודות האמורות.

חובותיהם של העובדים

36. עובד בחמרי-הדברה -

(1) ישתמש בכל ציוד-המגן שסופק לו בכל עבודה מן העבודות האמורות בתוספת הראשונה, טור ב';

(2) לא יאכל, לא ישתה ולא יעשן אלא לאחר שהסיר מעל גופו את ציוד-המגן, רחץ בסבון, או בחומר-ניקוי סינתטי (דטרגנט) את פניו וידיו, ונמצא מחוץ לתחומי הסיכון האפשרי של חומר-ההדברה כאמור בתקנות 24 ו-25;

(3) ישמור את בגדיו האישיים, שאותם אינו לובש בזמן ההדברה, במקום שנועד לכך כאמור בתקנה 21(א);

(4) יכניס בתום יום-העבודה את ציוד-המגן למקום שנועד לכך על ידי המעביד בהתאם לתקנה 21(ב);

(5) ירחץ בתום יום-עבודה בחומר-הדברה, שהוא פרתיון, את כל גופו במים ובסבון.

תחילה

37. תחילתן של תקנות אלה כתום שלושה חדשים מיום פרסומן ברשומות.

השם

38. לתקנות אלה ייקרא "תקנות הבטיחות בעבודה (עובדים בחמרי-הדברה), התשכ"ד-1964".

(תיקון התשכ"ט)

תוספת ראשונה

ציוד-מגן הדרוש בפעולות בחמרי-הדברה מסויימים
(תקנה 17)

טור א' חומר ההדברה	טור ב' פעולת ההדברה האסורה ללא שימוש בציוד מגן	טור ג' ציוד המגן בו יש להשתמש
אזודרין (Azodrin) מטאציל (Matacil) נובקרון (Nuvacron) סיאולן (Cyolan) פרתיון (Parathion)	(1) פתיחת מיכל המכיל את החומר המרוכז; העברת חומר ממכל למיכל, מהילתו, ערבובו והשימוש בו; (2) חיטוי זרעים בחומר; (3) שטיפה וניקוי של מיכל או מיתקן הדברה לחומר בין של קרקע ובין של מטוס.	(1) כפפות מגומי או מחומר פלסטי; (2) מגפיים מגומי או מחומר פלסטי או נעלי עבודה גבוהות מעור; (3) מכשיר נשימה ומשקפי מגן; (4) סרבל וסינר מגומי או מחומר פלסטי; (5) כיסוי ראש נאות.
	(4) דיגול לטייס המבצע פעולת הדברה מן האויר.	(1) מגפיים מגומי או מחומר פלסטי; (2) מגן פנים; (3) סרבל; (4) כיסוי ראש נאות.
אנדרין (Endrin) גוסתיון (Gusathion) פוספואמידון (Phosphoamidon)	פתיחת מיכל המכיל חומר מרוכז; העברת חומר ממכל למיכל, מהילתו, ערבובו)	(1) כפפות מגומי או מחומר פלסטי; (2) מגן פנים; (3) סרבל.
תרכובות אורגניות של כספית (Organo Mercury Compounds)	חיטוי זרעים.	(1) כפפות מגומי או מחומר פלסטי; (2) מגן פנים.
גפרת התליום (Thallium Sulfate)	פיזור גרעינים.	כפפות מגומי או מחומר פלסטי.

י"ג בשבט התשכ"ד (27 בינואר 1964)

יגאל אלון
שר העבודה

אני מסכים.
חיים משה שפירא
שר הבריאות

אני מסכים.
משה דיין
שר החקלאות

¹ ק"ת 1551, התשכ"ד, עמ' 872.
תיקונים:
ק"ת 2419, התשכ"ט (31.7.1969), עמ' 1740;
ק"ת 5667, התשנ"ה (2.3.1995), עמ' 1196.